

سری کتابهای آموزشی

دوراندیشان

آیین وادری مدنی

جلد دوم

تألیف:

دکتر گودرز افتخار جهرمی

(استاد دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی)

دکتر مصطفی السان

(استادیار دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی)

سرشناسه	:	افتخار جهرمی، گودرز، ۱۳۲۲ - السان، مصطفی، ۱۳۵۸
عنوان و نام پدیدآور	:	آیین دادرسی مدنی / گودرز افتخار جهرمی، مصطفی السان.
مشخصات نشر	:	تهران: دوراندیشان، ۱۳۹۳ -
مشخصات ظاهری	:	ج.
فروست	:	... کتابهای آموزشی کمک حافظه دوراندیشان.
شابک	:	۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۷۷۶ - ۶۸ - ۳ - ۱۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	فهرست نویسی بر اساس جلد دوم.
موضوع	:	آیین دادرسی مدنی -- ایران
موضوع	:	حقوق مدنی
رده بندی کنگره	:	KMH - ۱۳۹۳۱۷۱ - ۷۹ الف /
رده بندی دیویی	:	۵۵/۳۴۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۴۶۲۵۷۲

نام کتاب: آیین دادرسی مدنی (جلد دوم)

تألیف: دکتر گودرز افتخار جهرمی، دکتر مصطفی السان

ناشر: دوراندیشان

تیراژ: جلد ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۳

قطع: وزیری

لیتوگرافی و چاپ: ایران مصور

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۷۷۶ - ۶۸ - ۳

آدرس:

تهران - خیابان انقلاب - روبروی ویلا - کوچه کندوان - کوچه وکیل الرجایی پاریسی - پلاک ۳ - واحد ۱

تلفن پخش: ۶۶۷۳۷۵۸۹ - ۶۶۷۳۷۶۲۹

www.Doorandishan.Net

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب برای انتشارات دوراندیشان محفوظ است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و نشر تمام یا بخشی از این اثر را بدون موافقت کتبی ناشر به هر صورت اعم از فتوکپی، پلی کپی، جزوه و... شرعاً و قانوناً ندارد و متخلفین به موجب بند ۵ ماده ۲ قانون حمایت از مولفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ مجلس محترم شورای اسلامی تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

بخش اول. اقامه دعوا و ترتیب رسیدگی به آن

فصل اول. اقامه دعوا	۲۴
مبحث اول. اقامه دعوا و دادخواست	۲۵
گفتار اول. مفهوم دعوای حقوقی و دادگاه صالح نسبت به آن	۲۵
گفتار دوم. دادخواست	۲۶
بند اول. تعریف دادخواست	۲۷
بند دوم. مراحل و محل ثبت دادخواست	۲۸
بند سوم. اقدامات پس از ثبت	۲۹
گفتار سوم. شرایط دادخواست	۲۹
بند اول. شرایط اولیه و اساسی دادخواست	۳۰
بند دوم. مشخصات مربوط به خواهان	۳۱
بند سوم. سایر شرایط دادخواست	۳۳
یک. مشخصات خوانده	۳۳
دو. خواسته	۳۴
الف. تقویم خواسته	۳۴
ب. آثار تقویم خواسته	۳۶
ج. اعتراض به بهای خواسته	۳۷
۱. شرایط اعتراض به خواسته	۳۹
۲. تشریفات پس از اعتراض به بهای خواسته	۳۹
د. تقویم خواسته غیرمنقول	۴۰
هـ. تقویم خواسته در موارد خاص	۴۱
سه. سبب دعوا	۴۳
الف. ضرورت درج سبب در دادخواست	۴۳
ب. توصیف دعوا و تغییر سبب	۴۴
ج. موانع تغییر سبب	۴۶
چهار. درخواست خواهان از دادگاه	۴۷
پنج. ادله و مستندات خواهان	۴۸

۴۹	شش. مشخصات وکیل یا نماینده
۵۱	هفت. پیوست‌های دادخواست
۵۳	هشت. هزینه دادرسی
۵۴	الف. معافیت از هزینه دادرسی
۵۵	ب. معافیت موقت از هزینه دادرسی
۵۶	ج. معافیت دایم از پرداخت هزینه دادرسی
۶۰	گفتار چهارم. جریان دادخواست تا جلسه دادرسی
۶۱	گفتار پنجم. نواقض دادخواست و تصمیمات متناسب با آن
۶۲	مبحث دوم. مواعد
۶۲	گفتار اول. انواع مواعد
۶۳	بند اول. مواعد قانونی
۶۴	بند دوم. مواعد قضایی
۶۴	گفتار دوم. تمدید یا افزایش مواعد
۶۴	بند اول. در صورت وجود عذر موجه
۶۵	بند دوم. اشتباه یا خطا در اعلام موعد
۶۶۵	بند سوم. توافق اصحاب دعوا
۶۵	بند چهارم. وجود مانع در برابر رسیدگی یا اقدام در روز مقرر
۶۶	مبحث سوم. ابلاغ
۶۶	گفتار اول. اختاریه
۶۶	گفتار دوم. ابلاغ به شخص حقیقی
۶۷	بند اول. ابلاغ واقعی
۶۷	بند دوم. ابلاغ قانونی
۶۷	الف. ابلاغ به خویشاوندان یا خادم
۶۸	ب. الصاق اختاریه در محل
۶۸	پ. اشتباه بودن نشانی مخاطب یا یافت نشدن وی در محل
۶۸	ت. ابلاغ به اشخاص حقیقی در محل کار
۶۸	یک. ابلاغ به کارمندان دولت
۶۸	دو. کارکنان بخش غیردولتی
۶۹	ث. ابلاغ به زن شوهردار

- ج. ابلاغ به افراد در خارج از کشور..... ۶۹
- چ. ابلاغ به شخص مجهول‌المکان..... ۷۰
- گفتار سوم. ابلاغ به اشخاص حقوقی..... ۷۰
- بند اول. ابلاغ به شخص حقوقی دولتی و مؤسسات .. ۷۱
- بند دوم. ابلاغ به اشخاص حقوقی غیردولتی..... ۷۱
- گفتار چهارم. ابلاغ غیرقانونی..... ۷۲
- گفتار پنجم. آثار قانونی ابلاغ صحیح..... ۷۳
- مبحث چهارم. آثار دادخواست..... ۷۴
- گفتار اول. آثار دادخواست برای دادگاه..... ۷۴
- بند اول. ایجاد تکلیف رسیدگی..... ۷۴
- بند دوم. تعیین محدوده رسیدگی..... ۷۵
- گفتار دوم. آثار دادخواست نسبت به اصحاب دعوا..... ۷۶
- بند اول. ایجاد رابطه حقوقی دادرسی..... ۷۶
- بند دوم. ایجاد زمینه رسیدگی منتهی به اعتبار امر قضاوت‌شده..... ۷۷
- مبحث پنجم. اظهارنامه..... ۷۸
- گفتار اول. مفهوم اظهارنامه..... ۷۸
- گفتار دوم. مفاد اظهارنامه..... ۷۹
- گفتار سوم. فواید و کارکردهای اظهارنامه..... ۸۰
- فصل دوم. تشریفات رسیدگی در مقطع بدوی..... ۸۱
- مبحث اول. جلسه دادرسی..... ۸۱
- گفتار اول. تشکیل جلسه دادرسی و ضرورت و مقدمات آن..... ۸۱
- گفتار دوم. انواع تعیین وقت جلسه دادرسی..... ۸۲
- بند اول. وقت عادی رسیدگی..... ۸۳
- بند دوم. وقت خارج از نوبت..... ۸۳
- بند سوم. وقت فوق‌العاده..... ۸۳
- بند چهارم. وقت نظارت (احتیاطی)..... ۸۴

۸۵	گفتار سوم. مکان رسیدگی به دعوا
۸۵	گفتار چهارم. فاصله قانونی بین ابلاغ و روز جلسه رسیدگی
۸۶	مبحث دوم. جلسه اول
۸۶	گفتار اول. مفهوم جلسه اول
۸۷	گفتار دوم. حقوق اصحاب دعوا تا پایان جلسه اول
۸۷	بند اول. حقوق خواهان تا پایان جلسه اول
۸۷	الف. حق طرح ایرادات آمره
۸۸	ب. اعمال هریک از حقوق مندرج در ماده ۹۸
۸۸	۱. افزایش خواسته
۹۱	۲. تغییر نحوه دعوا
۹۲	۳. تغییر خواسته
۹۳	۴. تغییر درخواست
۹۴	ج. استرداد دادخواست
۹۴	بند دوم. حقوق مشترک اصحاب دعوا تا پایان جلسه اول
۹۵	گفتار سوم. حقوق خوانده تا اولین جلسه دادرسی
۹۸	گفتار چهارم. حقوق مشترک اصحاب دعوا تا اولین جلسه دادرسی
۹۹	گفتار پنجم. تکالیف اصحاب دعوا در جلسه اول دادرسی
۹۹	بند اول. تکلیف خواهان در به همراه داشتن اصل اسناد
۱۰۱	بند دوم. تکلیف خوانده در به همراه داشتن اصل اسناد
۱۰۲	بند سوم. تکلیف اعلام وجود دعوای مرتبط
۱۰۵	مبحث سوم. تجدید و تأخیر جلسه
۱۰۵	گفتار اول. مفهوم تجدید جلسه
۱۰۶	گفتار دوم. تأخیر جلسه
۱۰۷	گفتار سوم. مصادیق تجدید جلسه در قانون
۱۰۹	گفتار چهارم. حدود اختیار دادگاه در تجدید یا تأخیر جلسه
۱۱۰	مبحث چهارم. اختیار خواهان در کاهش خواسته
۱۱۱	مبحث پنجم. توقیف دادرسی، ختم مذاکرات و ختم دادرسی
۱۱۱	گفتار اول. توقیف دادرسی

- گفتار دوم. ختم مذاکرات..... ۱۱۲
- گفتار سوم. ختم دادرسی..... ۱۱۲
- بند اول. مفهوم و تشریفات اعلام ختم دادرسی..... ۱۱۲
- بند دوم. آثار ختم دادرسی..... ۱۱۴

بخش دوم. اعمال و تصمیمات دادگاهها

- فصل اول. حکم و دادنامه..... ۱۱۶
- مبحث اول. حکم و ویژگی‌های آن..... ۱۱۶
- گفتار اول. حکم درباره ماهیت دعوا است..... ۱۱۷
- گفتار دوم. حکم قاطع دعوا می‌باشد..... ۱۱۷
- گفتار سوم. حکم در امور توافقی است..... ۱۱۷
- گفتار چهارم. حکم از دادگاه صادر می‌شود..... ۱۱۷
- مبحث دوم. دادنامه..... ۱۱۸
- گفتار اول. مندرجات الزامی دادنامه..... ۱۱۹
- گفتار دوم. ابلاغ دادنامه..... ۱۱۹
- گفتار سوم. تصحیح دادنامه..... ۱۲۰
- بند اول. متقاضی تصحیح رأی..... ۱۲۱
- بند دوم. مرجع تصحیح رأی..... ۱۲۱
- بند سوم. حدود تصحیح دادنامه و تشریفات آن..... ۱۲۲
- بند چهارم. آثار تصحیح دادنامه..... ۱۲۴
- مبحث سوم. آثار حکم..... ۱۲۵
- گفتار اول. نسبی بودن احکام..... ۱۲۵
- گفتار دوم. قابل استناد بودن حکم..... ۱۲۵
- گفتار سوم. قاعده فراغ دادرسی..... ۱۲۶
- بند اول. مفهوم قاعده..... ۱۲۶
- بند دوم. استثنای فراغ دادرسی..... ۱۲۷
- الف. واخواهی..... ۱۲۷
- ب. اعتراض شخص ثالث به حکم..... ۱۲۷
- ج. اعاده دادرسی..... ۱۲۷

د. حل اشکال مربوط به مفاد حکم	۱۲۷
گفتار چهارم. اعتبار امر قضاوت شده	۱۲۸
گفتار پنجم. قابلیت اعتراض و ابطال در حدود مقرر در قانون	۱۳۰
مبحث چهارم. انواع حکم	۱۳۰
گفتار اول. حکم اعلامی و حکم تأسیسی	۱۳۰
گفتار دوم. حکم حضوری و حکم غیابی	۱۳۲
بند اول. ضابطه حکم حضوری: اطلاع و فرصت دفاع	۱۳۳
بند دوم. وخواهی در مقطع تجدیدنظر	۱۳۳
گفتار سوم. حکم قطعی و حکم غیرقطعی	۱۳۴
گفتار چهارم. حکم لازم الاجرا و حکم غیر اجرائی	۱۳۴
فصل دوم. قرار	۱۳۵
مبحث اول. قرارهای اعدادی یا مقدماتی	۱۳۶
گفتار اول. قرار تحقیقات محلی و قرار معاینه محل	۱۳۶
بند اول. تحقیق و معاینه محل به عنوان ابزارهای حقیقت‌یابی دادگاه	۱۳۶
بند دوم. ضرورت رعایت اصل تناظر در تحقیق و معاینه محل	۱۳۷
بند سوم. الزامی بودن تحقیق یا معاینه محل	۱۳۸
بند چهارم. تشریفات تحقیق یا معاینه محل	۱۳۸
گفتار دوم. قرار تطبیق و استکتاب	۱۳۹
گفتار سوم. قرار ارجاع به کارشناس	۱۴۱
گفتار چهارم. قرار اتیان سوگند	۱۴۴
گفتار پنجم. ضابطه تقسیم قرارهای اعدادی به ساده و قرینه	۱۴۵
مبحث دوم. قرارهای قاطع	۱۴۶
گفتار اول. شمار قرارهای قاطع	۱۴۶
بند اول. قرار عدم اهلیت	۱۴۶
بند دوم. قرار رد دادخواست	۱۴۸
بند سوم. قرار ابطال دادخواست	۱۵۰
الف. عدم ارایه اصل تنها مستند عادی خواهان در جلسه دادرسی	۱۵۰
ب. عدم حضور خواهان و ناممکن بودن رأی در ماهیت	۱۵۱
ج. عدم تهیه وسایل اجرای قرار	۱۵۳

بند چهارم. قرار سقوط دعوا.....	۱۵۵
بند پنجم. قرار رد دعوا.....	۱۵۸
بند ششم. قرار عدم استماع دعوا.....	۱۵۹
گفتار دوم. آثار قرارهای قاطع.....	۱۶۲
مبحث سوم. قرارهای شبه قاطع.....	۱۶۲
گفتار اول. قرار امتناع از رسیدگی.....	۱۶۲
بند اول. موارد صدور قرار امتناع از رسیدگی.....	۱۶۲
بند دوم. قواعد و آثار قرار امتناع از رسیدگی.....	۱۶۵
گفتار دوم. قرار عدم صلاحیت.....	۱۶۵
مبحث چهارم. قرار قبولی یا رد دادخواست یا درخواست.....	۱۶۶
مبحث پنجم. قرارهای موقت.....	۱۶۸
گفتار اول. تأمین خواسته.....	۱۶۹
گفتار دوم. دستور موقت.....	۱۶۹
گفتار سوم. قرار اناطه.....	۱۷۰
گفتار چهارم. قرار توقیف دادرسی.....	۱۷۰
گفتار پنجم. قرار توقیف یا تأخیر عملیات اجرایی.....	۱۷۱
گفتار ششم. قرار توقیف شکایت اجرایی.....	۱۷۲

بخش سوم. شکایت از آراء

فصل اول. واخواهی.....	۱۷۴
مبحث اول. واخواهی و تشریفات رسیدگی به آن.....	۱۷۴
گفتار اول. شرایط واخواهی.....	۱۷۵
بند اول. اصحاب دعوا در مرحله واخواهی.....	۱۷۶
بند دوم. خواسته واخواهی.....	۱۷۷
بند سوم. دعوای متقابل یا مرتبط در مرحله واخواهی.....	۱۷۸
گفتار دوم. مقدمات و تشریفات رسیدگی به واخواهی.....	۱۷۹
بند اول. تشریفات طرح واخواهی.....	۱۷۹
بند دوم. تشریفات رسیدگی به واخواهی.....	۱۸۰

گفتار سوم. هزینه واخواهی.....	۱۸۱
گفتار چهارم. امکان ارایه دلیل و تعرض به ادله واخوانده.....	۱۸۲
گفتار پنجم. انصراف از واخواهی.....	۱۸۳
گفتار ششم. رابطه میان واخواهی و تجدیدنظر.....	۱۸۳
مبحث دوم. مهلت واخواهی.....	۱۸۵
گفتار اول. مهلت واخواهی و استثنای آن.....	۱۸۵
بند اول. مهلت واخواهی.....	۱۸۵
بند دوم. استثنای مهلت واخواهی.....	۱۸۵
الف. عذر موجه.....	۱۸۵
ب. عدم اطلاع از حکم غیابی.....	۱۸۶
ج. محصور شدن یا خروج از حجر وخواه در مهلت واخواهی.....	۱۸۹
گفتار دوم. مهلت واخواهی از حکم غیابی دارای وصف حقوقی و کیفری.....	۱۹۰
مبحث سوم. آثار واخواهی.....	۱۹۱
گفتار اول. اثر تعلیقی واخواهی.....	۱۹۱
گفتار دوم. اثر انتقالی واخواهی.....	۱۹۲
مبحث چهارم. اجرای حکم غیابی و جبران خسارت ناشی از اجرای آن.....	۱۹۳
گفتار اول. اجرای حکم غیابی.....	۱۹۳
گفتار دوم. جبران خسارت ناشی از اجرای حکم غیابی.....	۱۹۵
مبحث پنجم. اعتراض به رأی واخواهی و تصحیح آن.....	۱۹۶
گفتار اول. اعتراض به رأی واخواهی.....	۱۹۶
گفتار دوم. تصحیح رأی مرحله واخواهی.....	۱۹۷
فصل دوم. تجدیدنظر.....	۱۹۷
مبحث اول. آرای قابل تجدیدنظر.....	۱۹۸
گفتار اول. آرای صادره در دعاوی غیرمالی.....	۱۹۸
گفتار دوم. آرای صادره در دعاوی مالی.....	۱۹۸
گفتار سوم. رأی راجع به متفرعات دعا.....	۱۹۹
گفتار چهارم. اصول و قواعد قابلیت تجدیدنظر.....	۲۰۰

- مبحث دوم. آرای غیر قابل تجدیدنظر..... ۲۰۳
- گفتار اول. آرای غیر قابل تجدیدنظر مصرح در ق.آ.د.م..... ۲۰۳
- بند اول. اسقاط حق تجدیدنظر..... ۲۰۳
- بند دوم. صدور حکم بدوی مبتنی بر اقرار قاطع در دادگاه..... ۲۰۵
- بند سوم. حکم بدوی مستند به نظر قاطع یک یا چند کارشناس..... ۲۰۶
- گفتار دوم. آرای غیر قابل تجدیدنظر با استنباط از قوانین و مقررات..... ۲۰۷
- گفتار سوم. آرای مشکوک از حیث قابلیت تجدیدنظر..... ۲۰۸
- مبحث سوم. مهلت تجدیدنظرخواهی..... ۲۱۳
- گفتار اول. مبدأ مهلت تجدیدنظر..... ۲۱۳
- گفتار دوم. استثنای مهلت تجدیدنظر..... ۲۱۵
- بند اول. عذر موجه..... ۲۱۵
- بند دوم. حجر یا فوت ذیحق در مهلت تجدیدنظر..... ۲۱۷
- بند سوم. زوال سمت در مهلت تجدیدنظر..... ۲۱۷
- گفتار چهارم. مهلت تجدیدنظر تبعی..... ۲۱۹
- مبحث چهارم. دادخواست تجدیدنظر و مقدمات رسیدگی به آن..... ۲۲۰
- گفتار اول. اصحاب دعوای تجدیدنظر..... ۲۲۰
- بند اول. ورود شخص ثالث..... ۲۲۱
- بند دوم. جلب شخص ثالث..... ۲۲۱
- بند سوم. نسیب بودن حق و رأی مقطع تجدیدنظر..... ۲۲۲
- گفتار دوم. مندرجات الزامی دادخواست تجدیدنظر..... ۲۲۳
- گفتار سوم. ضمانت اجرای نقص دادخواست..... ۲۲۵
- بند اول. تقدیم دادخواست تجدیدنظر خارج از مهلت..... ۲۲۵
- بند دوم. عدم قید تمام یا بخشی از مشخصات تجدیدنظرخواه..... ۲۲۵
- بند سوم. نقص در سایر مندرجات دادخواست تجدیدنظر..... ۲۲۶
- مبحث پنجم. جهات تجدیدنظرخواهی..... ۲۲۷
- گفتار اول. مفهوم و محدوده جهات تجدیدنظر..... ۲۲۷
- گفتار دوم. جایگاه جهت در دادخواست تجدیدنظر..... ۲۳۰
- گفتار سوم. شمار جهات تجدیدنظرخواهی..... ۲۳۱
- بند اول. ادعای عدم اعتبار مستندات دادگاه..... ۲۳۱

بند دوم. ادعای فقدان شرایط قانونی شهادت شهود.....	۲۳۳
بند سوم. ادعای عدم توجه قاضی به دلایل ابرازی.....	۲۳۳
بند چهارم. عدم صلاحیت دادرس یا دادگاه صادر کننده رأی بدوی.....	۲۳۴
بند پنجم. ادعای مخالفت رأی با موازین شرعی یا مقررات قانونی.....	۲۳۴
مبحث ششم. تشریفات رسیدگی در مقطع تجدیدنظر.....	۲۳۵
گفتار اول. مرجع تقدیم دادخواست تجدیدنظر.....	۲۳۵
گفتار دوم. هزینه تجدیدنظرخواهی.....	۲۳۶
گفتار سوم. اصول حاکم بر رسیدگی و تشکیل جلسه در مقطع تجدیدنظر.....	۲۳۹
بند اول. اصل تشابه قواعد رسیدگی در مقطع بدوی و تجدیدنظر.....	۲۳۹
بند دوم. اصل دو مرحله‌ای بودن رسیدگی ماهوی.....	۲۴۰
بند سوم. اصل استقلال دادگاه تجدیدنظر در توصیف و تصمیم.....	۲۴۱
گفتار چهارم. قواعد و تشریفات ارایه دلیل و تعرض به آن.....	۲۴۲
گفتار پنجم. محدوده رسیدگی در دادگاه تجدیدنظر.....	۲۴۵
مبحث هفتم. تصمیم‌گیری در دادگاه تجدیدنظر.....	۲۴۸
گفتار اول. رسیدگی شکلی در دادگاه تجدیدنظر.....	۲۴۹
بند اول. تصحیح رأی بدوی.....	۲۴۹
بند دوم. احراز عدم صلاحیت دادگاه بدوی.....	۲۴۹
بند سوم. ایراد رد دادرس بدوی.....	۲۵۰
بند چهارم. رسیدگی به قرار دادگاه بدوی.....	۲۵۰
بند پنجم. استرداد دادخواست یا دعوای تجدیدنظر.....	۲۵۱
بند ششم. نقص دادخواست بدوی و احراز آن در مقطع تجدیدنظر.....	۲۵۲
گفتار دوم. رسیدگی ماهوی در دادگاه تجدیدنظر.....	۲۵۳
بند اول. رسیدگی ماهوی معمول در دادگاه تجدیدنظر.....	۲۵۳
بند دوم. وخواهی از حکم دادگاه تجدیدنظر.....	۲۵۵
مبحث هشتم. آثار تجدیدنظرخواهی.....	۲۵۶
گفتار اول. اثر انتقالی تجدیدنظرخواهی.....	۲۵۷
گفتار دوم. اثر تعلیقی تجدیدنظرخواهی.....	۲۵۸
فصل سوم. اعتراض شخص ثالث.....	۲۶۰
مبحث اول. مفهوم اعتراض شخص ثالث و تفکیک آن از نهادهای دیگر.....	۲۶۱

۲۶۱	گفتار اول. مفهوم شخص ثالث.....
۲۶۳	گفتار دوم. تفکیک اعتراض شخص ثالث از نهادهای دیگر.....
۲۶۳	بند اول. اعتراض ثالث به رأی و اعتراض ثالث اجرایی.....
۲۶۵	بند دوم. مقایسه اعتراض ثالث به رأی با ورود ثالث.....
۲۶۸	بند سوم. مقایسه اعتراض ثالث به رأی و جلب ثالث.....
۲۷۰	مبحث دوم. انواع، تشریفات و آیین رسیدگی به اعتراض شخص ثالث.....
۲۷۱	گفتار اول. انواع اعتراض شخص ثالث.....
۲۷۱	بند اول. اعتراض ثالث اصلی.....
۲۷۳	بند دوم. اعتراض ثالث طاری.....
۲۷۴	گفتار دوم. تشریفات و آیین رسیدگی به اعتراض ثالث.....
۲۷۴	بند اول. قواعد عمومی رسیدگی به اعتراض ثالث.....
۲۷۶	بند دوم. قواعد خاص رسیدگی به اعتراض ثالث اصلی.....
۲۷۷	بند سوم. قواعد خاص رسیدگی به اعتراض ثالث طاری.....
۲۷۹	مبحث سوم. آثار اعتراض شخص ثالث.....
۲۷۹	گفتار اول. اثر تعلیقی اعتراض شخص ثالث.....
۲۸۱	گفتار دوم. اثر انتقالی اعتراض ثالث.....
۲۸۲	مبحث چهارم. تصمیم دادگاه پس از رسیدگی به اعتراض شخص ثالث.....
۲۸۲	گفتار اول. ضرورت صحت شکلی اعتراض ثالث.....
۲۸۳	گفتار دوم. اعتراض ثالث در مرجع فرجام.....
۲۸۴	گفتار سوم. اعتراض ثالث پس از ساقط شدن اساس و مأخذ اعتراض.....
۲۸۵	گفتار چهارم. رسیدگی توأمان به اعتراض ثالث و واخواهی.....
۲۸۵	گفتار پنجم. لغو رأی پس از رسیدگی به اعتراض ثالث.....
۲۸۷	فصل چهارم. اعاده دادرسی.....
۲۸۸	مبحث اول. مفهوم و هدف اعاده دادرسی.....
۲۸۸	گفتار اول. مفهوم اعاده دادرسی.....
۲۸۹	گفتار دوم. هدف از اعاده دادرسی.....
۲۹۰	مبحث دوم. انواع، تشریفات و آیین رسیدگی به اعاده دادرسی.....
۲۹۰	گفتار اول. انواع اعاده دادرسی.....
۲۹۰	بند اول. اعاده دادرسی اصلی.....

بند دوم. اعاده دادرسی طاری.....	۲۹۰
گفتار دوم. اصحاب اعاده دادرسی.....	۲۹۱
گفتار سوم. آیین و تشریفات طرح و رسیدگی به اعاده دادرسی.....	۲۹۱
گفتار چهارم. مندرجات الزامی دادخواست اعاده دادرسی.....	۲۹۲
گفتار پنجم. قابلیت اعاده و مرجع رسیدگی به اعاده دادرسی.....	۲۹۳
گفتار ششم. تشریفات رسیدگی به اعاده دادرسی.....	۲۹۵
مبحث سوم. جهات اعاده دادرسی و مهلت طرح آنها.....	۲۹۷
گفتار اول. صدور حکم به غیر از خواسته یا بیش از خواسته.....	۲۹۸
بند اول. معیار حکم به غیر خواسته یا بیش از خواسته.....	۲۹۸
بند دوم. مهلت اعاده دادرسی در حکم خارج خواسته.....	۲۹۹
گفتار دوم. تضاد در مفاد یک حکم.....	۲۹۹
بند اول. مفهوم و محدوده تضاد در مفاد یک حکم.....	۲۹۹
بند دوم. تفسیر مفهوم «تضاد در مفاد حکم».....	۳۰۰
بند سوم. مهلت اعاده دادرسی در تضاد در مفاد یک حکم.....	۳۰۲
گفتار سوم. تضاد میان دو حکم، صادره از دادگاه واحد.....	۳۰۲
بند اول. مفهوم و محدوده تضاد دو حکم.....	۳۰۲
بند دوم. مهلت اعاده دادرسی در صورت تضاد دو حکم.....	۳۰۵
گفتار چهارم. تحصیل حکم قطعی از طریق حيله و تقلب.....	۳۰۵
بند اول. مفهوم و محدوده تحصیل حکم قطعی از طریق حيله و تقلب.....	۳۰۶
بند دوم. مهلت اعاده دادرسی در فرض تحصیل حکم با حيله و تقلب.....	۳۰۷
گفتار پنجم. جعلی بودن مستندات حکم قطعی.....	۳۰۸
گفتار ششم. مکتوم بودن و در اختیار نداشتن اسناد و مدارک.....	۳۰۸
بند اول. مفهوم عبارات بند (۷) ماده ۴۲۶.....	۳۰۹
بند دوم. مرجع رسیدگی به ادعای کتمان و عدم دسترسی.....	۳۱۲
بند سوم. مهلت اعاده دادرسی به جهت مکتوم بودن اسناد و مدارک.....	۳۱۴
مبحث چهارم. آثار اعاده دادرسی.....	۳۱۵
گفتار اول. اثر انتقالی اعاده دادرسی.....	۳۱۵
گفتار دوم. اثر تعلیقی اعاده دادرسی.....	۳۱۶
بند اول. اثر تعلیقی اعاده نسبت به محکوم به غیر مالی.....	۳۱۷

- بند دوم. اثر تعلیقی اعاده نسبت به محکوم به مالی..... ۳۱۷
- مبحث پنجم. تصمیم دادگاه پس از رسیدگی به اعاده دادرسی..... ۳۱۹
- مبحث ششم. اعاده دادرسی نسبت به آرای خلاف بین شرع..... ۳۲۱
- گفتار اول. جهت اعاده دادرسی ماده ۱۸ اصلاحی..... ۳۲۲
- گفتار دوم. مهلت اعاده دادرسی ماده ۱۸ اصلاحی..... ۳۲۳
- گفتار سوم. تشریفات اعاده دادرسی ماده ۱۸ اصلاحی..... ۳۲۴
- بند اول. رأی حقوقی موضوع اعاده دادرسی ماده ۱۸ اصلاحی..... ۳۲۵
- بند دوم. تشریفات درخواست تجویز اعاده دادرسی از رئیس قوه قضائیه..... ۳۲۶
- بند سوم. تشریفات پس از درخواست تجویز اعاده دادرسی..... ۳۲۷
- بند چهارم. تشریفات رسیدگی پس از تجویز اعاده دادرسی..... ۳۲۸
- گفتار چهارم. آثار تجویز اعاده دادرسی توسط رئیس قوه قضائیه..... ۳۲۹
- بند اول. تکلیف دادگاه مرجوع الیه به رسیدگی..... ۳۳۰
- بند دوم. اثر تعلیقی اعاده دادرسی ماده ۱۸ اصلاحی..... ۳۳۲
- بند سوم. اثر انتقالی اعاده دادرسی ماده ۱۸ اصلاحی..... ۳۳۳
- فصل پنجم. فرجام..... ۳۳۴
- مبحث اول. مفهوم و ماهیت فرجام..... ۳۳۴
- گفتار اول. مفهوم فرجام..... ۳۳۴
- گفتار دوم. ماهیت رسیدگی فرجامی..... ۳۳۵
- مبحث دوم. آرای قابل فرجام و آرای غیر قابل فرجام..... ۳۳۸
- گفتار اول. آرای قابل فرجام..... ۳۳۸
- بند اول. ضابطه آرای قابل فرجام..... ۳۳۸
- بند دوم. آرای قابل فرجام دادگاه بدوی..... ۳۴۱
- الف. احکام قابل فرجام دادگاه بدوی..... ۳۴۱
۱. حکم با خواسته بیش از بیست میلیون ریال..... ۳۴۱
۲. حکم راجع به اصل نکاح..... ۳۴۲
۳. حکم راجع به فسخ نکاح..... ۳۴۲
۴. حکم راجع به طلاق..... ۳۴۲
۵. حکم راجع به نسب..... ۳۴۲
۶. حکم راجع به حجر..... ۳۴۳

۳۴۳	۷. حکم راجع به وقف
۳۴۴	۸. حکم راجع به حبس
۳۴۴	۹. حکم راجع به تولیت
۳۴۵	۱۰. حکم راجع به ثلث
۳۴۵	ب. قرارهای قابل فرجام دادگاه بدوی
۳۴۶	بند سوم. آرای قابل فرجام دادگاه تجدیدنظر
۳۴۷	الف. احکام قابل فرجام دادگاه تجدیدنظر
۳۴۷	ب. قرارهای قابل فرجام دادگاه تجدیدنظر
۳۴۷	گفتار دوم. آرای غیر قابل فرجام ذاتی
۳۴۸	بند اول. احکام غیر قابل فرجام ذاتی
۳۴۸	بند دوم. قرارهای غیر قابل فرجام ذاتی
۳۵۰	مبحث سوم. جهات فرجام
۳۵۰	گفتار اول. قلمرو و جایگاه جهات نقض در فرجام‌خواهی
۳۵۲	گفتار دوم. شمار جهات فرجام
۳۵۲	بند اول. صلاحیت نداشتن دادگاه صادرکننده رای
۳۵۳	بند دوم. صدور رأی برخلاف موازین شرعی و مقررات قانونی
۳۵۵	بند سوم. عدم رعایت اصول دادرسی، قواعد آمره و حقوق اصحاب دعوا
۳۵۶	بند چهارم. صدور آرای مغایر در موضوع واحد
۳۵۷	بند پنجم. نقص تحقیقات یا عدم توجه به دلایل و مدافعات
۳۵۸	بند ششم. اثبات عدم صحت مدارک و مستندات
۳۵۹	بند هفتم. صدور رأی خارج از خواسته
۳۶۰	مبحث چهارم. انواع و تشریفات رسیدگی فرجامی
۳۶۱	گفتار اول. فرجام‌خواهی عادی (اصلی) در دیوان عالی کشور
۳۶۱	بند اول. اشخاص ذی حق برای درخواست فرجام اصلی
۳۶۲	بند دوم. مهلت فرجام‌خواهی اصلی
۳۶۵	بند سوم. دادخواست فرجام اصلی
۳۶۶	بند چهارم. نقص در دادخواست فرجامی
۳۶۶	الف. نقص در مشخصات فرجام‌خواه
۳۶۷	ب. نقص در سایر مندرجات و پیوست‌های دادخواست فرجامی

- ج. نقص از حیث امضای دادخواست‌دهنده ۳۶۷
- د. پیوست نبودن لایحه اعتراضات فرجامی ۳۶۸
- هـ. عدم ذکر تاریخ ابلاغ رأی و دادگاه صادرکننده آن ۳۶۹
- بند پنجم. هزینه فرجام‌خواهی ۳۶۹
- بند ششم. تشریفات پس از تکمیل دادخواست فرجام اصلی ۳۷۰
- گفتار دوم. فرجام‌خواهی از طریق دادستان کل کشور ۳۷۱
- بند اول. شرایط فرجام‌خواهی از طریق دادستان کل کشور ۳۷۱
- بند دوم. مهلت فرجام‌خواهی از طریق دادستان کل کشور ۳۷۲
- بند سوم. تشریفات فرجام‌خواهی از طریق دادستان کل کشور ۳۷۳
- بند چهارم. نقش دادستان کل کشور در فرجام‌خواهی ۳۷۵
- گفتار سوم. فرجام تبعی ۳۷۵
- گفتار چهارم. فرایند رسیدگی به فرجام‌خواهی در دیوان عالی کشور ۳۷۸
- بند اول. ارجاع پرونده در دیوان ۳۷۸
- بند دوم. تهیه گزارش از پرونده در رسیدگی فرجامی ۳۷۹
- بند سوم. تشریفات رسیدگی فرجامی در دیوان عالی کشور ۳۷۹
- مبحث چهارم. آثار فرجام ۳۸۰
- گفتار اول. اثر تعلیقی فرجام‌خواهی ۳۸۰
- گفتار دوم. اثر انتقالی فرجام‌خواهی ۳۸۲
- مبحث ششم. تصمیم دیوان عالی کشور در مقام رسیدگی فرجامی ۳۸۵
- گفتار اول. ابرام رأی در دیوان عالی کشور ۳۸۵
- گفتار دوم. نقض رأی و اقدامات پس از آن در دیوان عالی کشور ۳۸۶
- بند اول. صدور رأی از دادگاه غیر صالح ۳۸۶
- بند دوم. نقض قرار در دیوان عالی کشور ۳۸۷
- بند سوم. نقض حکم به دلیل نقص تحقیقات ۳۸۸
- بند چهارم. تکلیف دیوان در مورد آرای مغایر ۳۹۰
- بند پنجم. نقض حکم در سایر موارد ۳۹۱
- گفتار سوم. تکلیف دادگاه مرجوع‌الیه پس از نقض در دیوان و ارجاع به آن ۳۹۲
- گفتار چهارم. اثر نقض فرجامی بر حکم اجرا شده ۳۹۳

پیشگفتار

برای مطالعه آیین دادرسی مدنی، توجه به رویه قضایی و آنچه در دادگاهها می‌گذرد، اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد. زیرا نمی‌توان این گرایش کاربردی را صرفاً از جنبه نظری و بدون توجه به کارآیی آن در محاکم بررسی کرد. عملیاتی شدن مباحث نظری آیین دادرسی، این امکان را فراهم می‌سازد که نواقص و ابهامات قانون روشن گردد؛ در عین حال، نبود یا نقص قانون، دادگاهها را از حل و فصل اختلافات باز نمی‌دارد؛ چراکه دادگاهها به هر حال مکلفن حکم قضیه را در قانون یا سایر منابع بیابند.

این حقیقت که دعاوی مختلف با همدیگر تفاوت دارند، به نحوی که موضوع یا سبب یا سایر ارکان دعوائی را نمی‌توان دقیقاً در دعوائی دیگر یافت، موجب جذابیت، پویایی و در عین حال، پیچیدگی آیین دادرسی مدنی می‌شود. این امر، از جمله بر این واقعیت دلالت دارد که نمی‌توان تمام فروض فعلی و آتی دعائی را ضمن قانون یا کتابی خاص پیش‌بینی کرد. تنها هنر یک کتاب در چنین شرایطی آن است که با دسته‌بندی ضابطه‌مند از اصول و قواعد و تشریفات آیین دادرسی مدنی، آنها را به نحوی که در بسیاری از فروض عملی قابل اجرا باشد، ارایه نماید.

اینکه کتاب حاضر تا چه حد در این زمینه موفق بوده، بستگی به نظر خوانندگان و اندیشمندان محترم دارد. در هر حال، تلاش شده تا با در نظر گرفتن رویه قضایی، مباحث مرتبط با آیین دادرسی مدنی (۲)، طبق سرفصل‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای دوره کارشناسی حقوق مورد مطالعه و بحث قرار گیرد. به منظور پیشگیری از افزایش حجم کتاب، تا حد امکان از مطالعات تطبیقی، طرح و بررسی نظریات حقوقدانان

و نیز ذکر متن مواد قانون خودداری شده است. به یاری خداوند متعال، این رویه در تألیف جلد‌های اول و سوم کتاب هم پیش گرفته می‌شود. اهمیت و گستردگی مباحث آیین دادرسی مدنی (۲) اقتضا می‌کرد که این جلد از کتاب، پیش از جلد‌های اول و سوم آن تألیف و آماده چاپ شود. با وجود تمام تلاش و دقتی که صورت گرفته، نویسندگان این اثر را مصون از خطا و اشتباه نمی‌دانند؛ از این‌رو برای کاستن از اشکالات و خطاها در ویرایش‌های بعدی، از اساتید محترم و دانشجویان و پژوهشگران عزیز درخواست می‌شود که پیشنهادها و دیدگاه‌های خود را از طریق ناشر محترم یا نامه الکترونیکی به نشانی یکی از نویسندگان،* ارسال نمایند.

گودرز افتخار جهرمی - مصطفی‌السان